

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager for hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Jesu Hjertemåned. — Hymne til Treeiningi. — Pater Lacordaire. O. P. — Vårprocesjonen i Echternach. — Kampen om skolen. — Kanada. — Kardinal van Rossum in memoriam. — Den VI internasjonale Kristi kongekongress. — Utdannelsesfondet ennu engang. — Tollfri tanker. — Herhjemme.

Jesu-Hjertemåned.

Vi er nu gått inn i juni, i Jesu-Hjertemåned — mer enn alle andre måneder helliget minnet om Jesu kjærlighet så den blir en virksom drivkraft også i oss. I sluttevangeliets til denne søndag, som jo er optatt med Treenighetsfesten og derfor bruker dennes evangelium under selve messen og evangeliet til første søndag etter pinse til avslutning, er det nettopp denne Kristi kjærlighet som kommer til orde — overvei således begynnelsen: «Vær barmhjertig som deres Fader er barmhjertig! Døm ikke så skal dere ikke fordømmes! Tilgi, så skal dere få tilgivelse!»

Men dette er en kjærlighet som mange mennesker ikke forstår like så lite som fariseerne forstod den da Kristus selv vandret på jorden. Hans ferd stred jo mot alle deres prinsipper — deres hårde, døde prinsipper som de satte sin stolthet i å overholde selv om det måtte skje på bekostning av all sann menneskelighet. De trodde å heve sig selv ved å gjøre andre små — de trodde å vise sin overlegenhet ved å gjøre alle andre underlegne gjennom selvgod og selvglad kritikk. Og det verste var at det til en viss grad var lykkedes dem å gjennemsyre hele jødefolket med den samme mentalitet, så da Kristus kom med sin vidtfavnende forståelse og medlidenhet hadde alle kun ett å si, et forargelsens rop: «Se, han tar imot syndere og spiser med dem!» Og dermed var man ferdig med ham, ti hvorledes kunde noen være Messias, den tilkomne konge, som ikke alene levde blandt syndere men også med dem? Overfor syndere hadde et rettskaffent menneske enn si en fornem personlighet kun ett å gjøre: holde sig langt fra dem selv om man møttes på hellige steder for å tilbe en felles Gud.

Således talte og dømte fariseerne fordi det tross all deres ytre uangripelighet i ord og handlinger ikke bodde en gnist av den sanne kjærlighet i deres kalde

hjerter. De kjente intet til den uendelige barmhjertighet som fikk den gode hyrde til å opsøke de forvillede får og hjelpe dem som var tynget av sine egne lidenskapers åk og lenket av sine egne svakheter. I stedet for gjorde de byrdene enn tyngre ved sin forakt og lenkene enn strammere ved sin hån.

Fariseerne forstod ikke, men er der ikke på dette punkt en fariseer skjult i oss alle? Vi vet det ikke alltid selv fordi det hører med til fariseismen å kunne hykle så den til og med narrer sig selv. Hvor ofte har vi ikke trodd at vi var besjelet av hellig nidkjærhet for en god sak, mens det i virkeligheten kun var en selvtilfreds nytelse av vår egen fortrefelighet i forhold til andre som inspirerte vår ferd? Det er derfor godt at vår hellige Kirke har skjenket oss Jesu Hjertemåned som en særlig overveielsens tid så vi kan komme til full klarhet over vårt forhold til kjærligheten, til Kristi kjærlighet, til den kristne kjærlighet. Måtte vi nu kjenne vår besøkelsestid og benytte den rett! Alene kan vi det ikke, men vi kan det om vår tro på Gud Fader, Gud Sønn og Gud Helligånd utdypes til å bli en kraft i vårt liv og vår dåp i den samme treenige Guds navn en virkende makt i oss, som driver oss til stadig å søke til Sakramentenes hjelp når vi merker at det levende kildeveld i oss holder på å tørke ut eller bli uklart og grumset av vår egen skrøpeligheit.

Så la oss be med søndagens

Kirkebønn:

Allmektige, evige Gud, som har gitt dine tjenere i bekjennelsen av den sanne tro å erkjenne den evige treenighets herlighet og å tilbe enheten i allmaktens velde — vi ber dig at vi ved den samme tros fasthet alltid må beskyttes mot alt som vil skade oss!

Hymne til Trieiningi.

Trieining, ljøs og sæle, du, Kvar morgon kallar me ditt namn, Trieinig Gud, på deg me trur,
den eine Gud, vårt liv, vår tru! kvar kveld i bøn me søkjer hamn, du Fader som i himlen bur,
På himlen glar din solareld, og ein gong sjeli, æra vår, og Sonen som hev alle kjær,
men tendra hjarteljos i kveld! skal prisa deg i ævords år. og Anden som med trøyst er nær.

Av «Latinske hymnor og sekvensar»
ved Ragnhild Foss.

Pater Lacordaire. O. P.

Nedenstående artikkel er skrevet i anledning hundreårsdagen for pater Lacordaires ikklædning som dominikaner. Vi henviser i øvrig til «St. Olav» for 1935, hvori mgr. Irgens har skrevet en artikkelserie om denne store presteskikkelse.

En dag i året 1793 under den franske revolusjon hadde befolkningen i den lille franske landsby Recey-sur-Ource i Bourgogne gjort oprør mot sin sogneprest. Han blev jaget ut av sitt hus og bort fra sin kirke og måtte helt forlate sognet, og man truet ham med at det verste vilde hende ham hvis han vendte tilbake.

I lang tid skjulte den ulykkelige prest sig i omegnen, men en dag blev han opdaget, og for å redde livet måtte han flykte ut av landet. Han drog først til Sveits og siden til Italia, og levet flere år i Rom.

Men Rom var ikke hans eget sogn, Peterskirken kunde ikke få ham til å glemme klokkene i hans egen lille kirke — og en dag vendte han tilbake til Recey.

Den folkelige ophisselse var uten tvil stilnet av. Men det var fremdeles fare tilstede for de fredløse og for dem som gav dem husly.

Da presten kom til Recey, søkte han først til lægen Nicolas Lacordaire. Han kjente riktignok til dennes liberale innstilling, men han visste også at han var høimodig, og at han var en tilhenger av ro og ordnede forhold. Og han tok ikke feil. Doktor Lacordaire tok godt imot ham og skjulte ham omhyggelig.

På et bortgjemt sted i huset blev det reist et alter, og i tre måneder blev doktor Lacordaires hjem et tilfluktssted for dem som var forblitt tro mot sin religion i de forvirrede revolusjonsår.

Så inntraff igjen ro og orden, og den forfulgte sogneprest kunde igjen preke i sin lille kirke. — Tre år senere døpte han doktor Lacordaires sønn Jean-Baptiste-

Stillebønn:

Vi ber dig, Herre, vår Gud, helliggjør ved vår påkallelse denne nådegave og gjør ved den oss selv til en evig gave til dig!

Slutningsbønn:

Herre la mottagelsen av dette sakrament og bekjennelsen av den evige hellige treenighet og dog udelelige enhet tjene oss til frelse for legem og sjel!

Henri Lacordaire i den. Det var 12. mai 1802, det år da Frankrike så alle sine kirker bli åpnet igjen.

Doktor Lacordaire døde i 1806; da var Henrik 4 år gammel. En tid senere flyttet hans mor med sine barn til Dijon. Og fra den tid Henrik bodde i Dijon er det at hans første minner skriver sig.

Noe som kunde gi en anelse om hans fremtidige kall, var hans utpregede forkjærlighet for å leke at han var prest. Hans mor hadde laget et lite kapell til ham, hvor ingenting manglet. Henrik lekte at han var prest foran alteret, og hans brødre var ministranter. Han hadde i en slik lek utmerket anledning til å preke, og man behøvde ikke å be ham lenge om å gjøre det. Han preket for alle som vilde høre på, men som oftest var det hans barnepike Colette som var hans mest velvillige tilhører.

Om disse barneår forteller han selv: Mine personlige minner begynner å bli tydelige ifra jeg omtrent var 7 år. Især er det to hendelser fra denne tid som har efterlatt sterke inntrykk. Min mor lot mig begynne på skole, og hun førte mig til stedets sogneprest, forat jeg skulde avlegge mitt første skriftemål. Jeg gikk gjennom kirken, og i et stort, vakkert sakristi fant jeg en ærverdig olding, god og mild. Han satt på en stol og lot mig knele foran sig. Jeg husker ikke hvad jeg sa eller hvad han sa til mig, men dette første møte mellom min sjel og Guds stedfortreder på jorden efterlot et rent og varig inntrykk i mig. —

I sine erindringer forteller imidlertid Lacordaire videre at han 10 år gammel fikk en halv friplass i skolen i Dijon, men der var gjenstand for sine kammeraters ondskapsfulle spøk. Ofte gjemte han sig for dem under en eller annen benk i skoleværelsene idet han til å begynne med klaget sin nød for Gud og bragte ham sine lidelser som offer. Men en slik mystisk glede ved å ofre sig kunde ikke vare lenge hos et barn som var isolert og som følte sig som litt av en martyr. Henrik mistet snart sin åpenhet og sin trohjertighet, og det varte heller ikke lenge før han mistet selve sin barnlige tro. Han sier selv: «Jeg mottok min første kommunion i 1814, da jeg var 12 år gammel. Dette var min siste religiøse glede for mange år fremover. Snart senket mørket sig over mig, en kald natt omgav mig på alle kanter, og jeg merket ikke lenger noe tegn til Gud i min samvittighet.»

I 1819 sluttet Lacordaire skolen og vendte tilbake til Dijon, hvor han begynte på sitt rettsstudium. I disse studieår var han stadig opfylt av religiøs tvil og uro og søken efter å finne et fast holdepunkt i tilværelsen. Han hadde mistet sin tro, men det var dypest i ham så megen alvorlig kjærlighet til sannheten, og i hans sjel så megen

åpen trohjertighet, at han allerede i denne vanskelige tid betraktet katolisismen som et lyspunkt i sitt liv, midt i «den kolde natt som omgav ham på alle kanter».

«Jeg føler kjærlighet til Evangeliet, sa han engang i denne tid, fordi dets moral er uangripelig; jeg respekterer dets utøvere, fordi den innflytelse de har er gagnlig for samfundet, men troen er det mig ikke gitt å få del i.» Han hadde tapt troen; men hans ånd arbeidet uten ophør på å finne noe som kunde erstatte den og lede hans liv, han søkte sannheten, og den blev gitt ham til slutt.

Da hans studietid var forbi, reiste Lacordaire til Paris for der å gjennomgå prøvetiden som juridisk kandidat. Og den ensomhet som Lacordaire befant sig i midt i Paris' liv og ferdsel, bragte ham den ro og stillhet som er nødvendig forat sjelene kan høre Guds tale. «Gud anvendte ingen bok, intet menneske som redskap til å føre mig til sig», sier han selv.

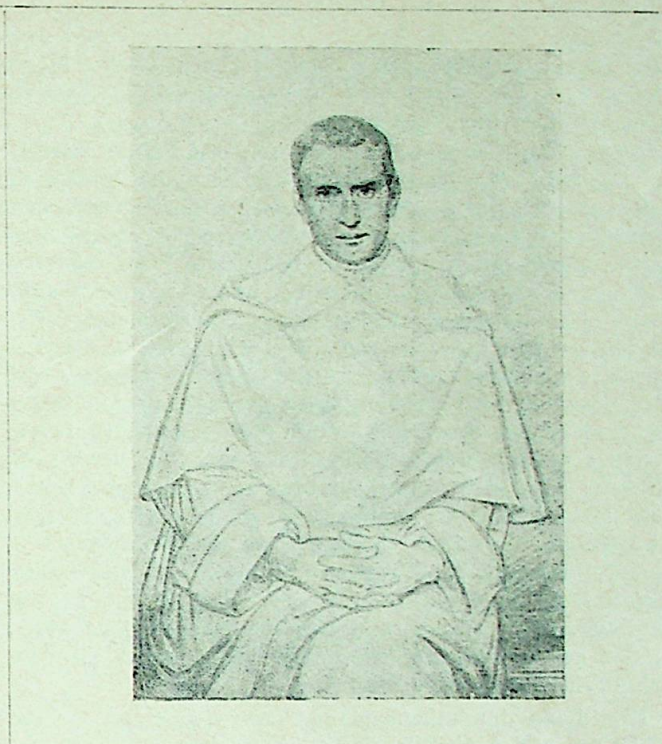
Den advokat på hvis kontor Lacordaire arbeidet, var katolikk, og tok sig av ham, men han forstod ikke hans dype og også noe stolte natur, og øvet ingen innflytelse på ham. Så efter halvannet års opphold i Paris følte Lacordaire sig like ensom som på den første dag. Han gjennomgikk det som han kalte sin «ungdoms ørken».

Men så en dag, mens han fordypet sig i Matteus' evangelium, brast hans stolthet og innesluttethet, og han gråt over den åpne bok. Hans sjel var trett av sin planløse søken, den innrømmet sin avmakt, den søkte den sanne tros lys og bad Gud ha medlidenhet med sig. Og Gud hørte bønnen. Skyene spredtes og sannheten strålte frem. Det var annen gang Gud gjennom lidelser og vanskeligheter åpenbarte sig for Lacordaire. Og fra den dag hans sjel blev gjenopreist i Gud, hadde han bare én tanke: å ofre sig helt. Det var for ham ingen overgang fra det å tro til det å hengi sig. Den dag han blev omvendt vilde han bli prest.

Helt fra sin omvendelses første stund hadde Lacordaire sagt at han vilde bli prest for å gjenoprette religionen i sitt land.

Lacordaire tenkte en tid på å reise til Amerika og ofre sig for arbeidet der; men da han besøkte sin familie for å ta avskjed med den, fikk han beskjed om at man ønsket hans nærvær i hovedstaden, hvor man vilde han skulde stille sig i spissen for en ny avis. Lacordaire trodde i denne anmodning å se Guds vilje og vendte tilbake til Paris, hvor han sammen med Lammenais og Montalembert blev stillet i spissen for redaksjonen av «Fremtiden», som avisen blev kalt. De første nummere vakte stor opsikt, men snart opstod vanskeligheter, og avisen blev til slutt ruinert og måtte gå inn. Den hadde imidlertid skapt en ny interesse for de religiøse problemer. Især var det universitetsungdommen som blev grepet og dannet flere katolske foreninger. I spissen for disse stod den unge Ozanam, som bad Mgr. de Quélen, erkebiskopen i Paris, om en foredragsholder som avvek noe fra den almindelige måte å preke på. Erkebiskopen tilbød Lacordaire å preke for ungdommen i Stanislas' kapell og hans foredrag blev en begivenhet i Paris. Ved foten av kappelets prekestol kunde man finne menn som Lamartine, Victor Hugo, Chateaubriand.

Men denne Lacordaires seier vakte megen misunnelse. Og det lykkedes hans motstandere å skape en slik opinion, at han måtte avbryte sine foredrag, til tross for alt det

gode de utrettet. Han var meget nedtrykt og forstod ikke hvorfor det var nødvendig. Han ventet imidlertid tålmodig og til sist kom belønningen: han blev tilbudt av erkebiskopen å holde fasteprekener i Notre Dame og slo til. Den første søndag i fasten 1835 tok han ordet overfor en forsamling på seks tusen personer. Også her seiret han stort. Året efter holdt han også fasteprekener sammesteds for en ennu større forsamling, men da begynte også angrepene på ham på ny og Lacordaire gav atter op. Tross sine venners sorg forlot han Frankrike og drog til Rom hvor han ankom 21. mai 1836.

Det første skritt Lacordaire foretok sig i apostlenes by, var å be om audiens hos pave Gregor XVI og paven mottok ham med den største velvilje. I Rom leste Lacordaire hver morgen messen i Jesuiterpatrenes kapell. Og han hengav sig meget til bønn. Han begynte å forstå at det å preke ikke var tilstrekkelig til å fylle hans liv; han lengtet efter en personlig fullkommenhet, og han drømte om en måte hvorpå han kunde tilføre sitt land en skare begavede, lett forståelige, ivrige og fromme predikanter, som overalt og alltid kunde fortsette det verk som han hadde begynt i Notre-Dame. Pinedag 1837, som avsluttet en ti dages retrett, ofret han sig til Gud for den gjerning hvis utførelse under retretten hadde tatt fast form hos ham, nemlig gjenoprettelsen av Dominikanerordenen i Frankrike. St. Dominikus' store klosterfamilie syntes ham å være best istand til så langt som mulig å realisere den personlige fullkommenhet, og samtidig imøtekomme andres religiøse krav. Efter å ha vært en reise hjem vendte han atter tilbake til Rom. Herfra utsendte han sitt berømte «Dokument om gjenoprettelsen av prekebrødrenes orden», som kanskje er hans hovedverk. Like da Lacordaire hadde utsendt denne publikasjon sluttet to unge me

sig til ham, og 9. april 1839 knelte disse tre postulanter for generalprien og bad om «Guds og ordenens barmhjertighet». Iklædningen foregikk i kirken Sankta Maria Minerva, og Lacordaire blev innlemmet i den nye familie, som tok imot ham med glede.

Lacordaire gjennomgikk et års noviciat i bønn, ydmykhet og lydighet. Han anså sig selv som den minste av alle, han leste ved bordet som de andre, feiet korridorene, hentet vann, holdt lampene i orden og påtok sig det simpleste arbeide uten å vilde ha hverken ros for det eller dispens. I sin fredelige celle skrev han nu: «Den hellige Dominikus' liv», som er den vakreste av alle biografier vi har av den store helgen. 12. april 1840 avgav Lacordaire sine evige løfter, og den følgende søndag, som var påskedag, besteg han atter prekestolen for første gang siden sin iklædning. Han prekte «med kraft om Kristi seier over døden, de kristnes seier over verden, og Kirkens seier over samtidens krefter og strømninger». Lacordaire syntes nu at tiden var inne til å vise sitt land at Dominikanerordenen i Frankrike var gjenopstått, og den 14. februar 1841 preket han atter i Notre-Dame, klædd i sin munkekutte, for et auditorium på titusen personer. Han preket om «den franske nasjons kall», og lot hele det gamle kristne liv i Frankrike gjennom århundre passere revy.

Men hans dominikanerplaner møtte mostand — det lykkedes ikke å få tillatelse til å oprette et fransk noviciat og Lacordaire måtte igjen ofre sig helt for sin predikantvirksomhet til han endelig i 1843 kunde realisere sin yndlingstanke og få sine novicer fra Italia til et gammelt nedlagt chartreuserkloster. I løpet av årene 1845-1846-1847 fullførte Lacordaire fullstendig gjenoprettelsen av ordenen i Frankrike, nemlig ved grunnleggelse av et noviciat i Chalais og ved organisasjonen av klostret i Nancy.

I 1848 fant februarrevolusjonen sted, og sammenligner man oprørernes innstilling i 1848 med den opfatning folket hadde ved revolusjonen i 1830, ser man tydelig hvilken fremgang religionen hadde hatt i den folkelige bevissthet i tiden mellom de to revolusjoner. I 1830 blev altrene hånet og ødelagt, i 1848 blev krusifikset ærbødig båret i prosesjon gjennom Tuileriene. Og dette omslag skyldtes for en stor del Lacordaires intense virksomhet. Ennu en gang preket han i Notre-Dame, det var i mars 1851. Men det blev siste gang. Oprinnelsen til den gjerning som Lacordaire viet de siste år av sitt liv, ligger i selve hans dominikanergjernings mål. Da han i 1838 begynte sitt klosternoviciat, fikk han løfte om at han skulde få anledning til å grunnlegge skoler i Frankrike. Først 11 år senere opnådde han dette. Han overtok tilsynet av skolen i Oulléns i nærheten av Lyon og denne skole blomstret snart under Lacordaires kloke ledelse og blev et arnested for kristendom og kultur.

Det hell han hadde hatt med denne skole, førte til at man tilbød ham ledelsen av skolen i Soréze. Denne skole var før blitt ledet av benediktinere, men befant sig nu i en både moralsk og økonomisk vanskelig forfatning. Og også her lykkedes det Pater Lacordaire å skaffe ordnede forhold til veie.

På abbed Perreys innstendige anmodning skrev Lacordaire i denne tid sine «Brev til en ung mann om det

kristelige liv», som for den kommende generasjon bevarte hans råd og hjelp.

Imidlertid begynte Pater Lacordaires helbred å bli dårligere dag for dag. Til et hjerteonde sluttet sig siden andre sykdommer som voldte ham mange lidelser. Tross sykdommen reiste han allikevel i januar 1861 inn til det franske Akademi, hvor han hadde inntatt de Tocquevilles plass efter dennes død. Men da han kom tilbake til Soréze, kunde hans venner nesten ikke kjenne ham igjen. Henimot slutten av august 1861 var han ute av stand til å stå op før ved 11-tiden om morgenen.

Natten til den 6 november blev en eneste lang lidelse for ham. Tross dette forsøkte han å smile og sa til Pater Morey, skolens leder, «det gjør ingenting». Men til slutt blev smertene utholdelig for ham og han bad om de siste sakramenter. «Farvel, min venn», sa han til Morey, «vi skal skilles, jeg føler livet ebbe ut. Bare 59 år! Det synes mig dog at jeg enda skulde kunne være istand til å utrette noe». Tross all den motstand og de angrep som han hadde møtt i sitt liv, vilde han villig ha forlenget det, hvis han kunde fortsette å tjene Gud.

Den 20. om aftenen, så man ham plutselig reise sig op i sengen, hans gjennemsiktige hender straktes ut som om han vilde føle sig frem i det mørke som omgav ham, hans store øine fyltes av angst, og han stønnet: Min Gud, min Gud, lukk op for mig! Og dagen efter, henimot aftenen, hørte Gud hans bønn, han sovnet stille inn, og hans ansikt antok et lykkelig og forklart uttrykk.

Hans betydning ligger i det liv han skapte i en vantrosamtid idet han tvang den til å ta religiøse problemer op til drøftelse. Han blev en stjerne som viste veien til Gud og han ikke alene gjenoprettet dominikanerordenen i Frankrike, men blåste nytt liv og ny glød inn i den hele orden Europa over.

For de kommende generasjoner vil hans skikkelse stå så strålende og ophøiet at selv Kirkens fiender må bøie sig for ham. Han var et edelt menneske med en høisinnset ånd og en helgens sjel.

Père Le Breton. O. P.

Vårprocesjon i Echternach.

I tilslutning til artikkelen om Luxemburgs vernehelgen St. Willibrords 1200 års jubileum, som vi bragte i forrige nummer av «St. Olav» skal vi her fortelle litt om den ekte katolske foreteelse som den årlige store vårprocesjon til Echternach, i hvis basilika han ligger begravd, er. Om oprinnelsen til disse procesjoner hersker det meningsforskjell — de eldste dokumenter som omtaler dem skriver sig fra c. 1450, men i disse nevnes det intet om hvor gamle de den gang var. Noen lærde har hevdet at de store botvalfarter — flagellanernes tog — i det 13. århundre danner optakten, andre at det er den merkverdige St. Veitsdans eller Johannes-dans, som omkring 1374 herjet Rhinegnene som en meget smittsom syke. Men de fleste sakkynndige helder nærmest til den anskuelse at procesjonen er opstått umiddelbart

etter St. Willibrords død i 739. Oprindelig skal de da ha vært gledes- og takkfester for alle de velgjerninger som helgenen og hans kloster hadde velsignet landet med og først senere fått sitt bots- og bønnepreg, og som støtte for dette anfører man at de særegne bevegelse som karakteriserer Echternach-procesjonen, ligner meget på det såkalte «tre-sprang», som i det 9. og 10 årh. var et uttrykk for glede og takksigelse. Også tonen man synger til er lys og glad — og selve tiden antyder den samme innstilling: de har alltid funnet sted pinsetirsdag og pinsen er jo en av Kirkens største gledesfester fordi den er dens fødselsfest. I Introitus til 3. pinsedags messe lyder det til oss: «Motta deres herlighets glede, alleluja, og takk Gud, alleluja, som har kalt dere til det himmelske rike.» Hele procesjonen rummer symboler på troens hovedmysterium og man oppfatter selve «tre-spranget» som en allusjon til treenigheten, hvortil jo både klostret og kirken var vigslet.

Den oprinnelige procesjon tok nemlig sin begynnelse på Sauers venstre flodbredd og gikk over broen til den høire bredd, hvorved man fremstilte overgangen fra hedenskap til kristendom. Den sluttet under en kjempe-lysekrone, som var utstyrt med bilder av de tolv apostler og tilsvarende skriftsteder og bar 72 tente lys til erindring om at det var apostlene og de med dem forente disipler som bar troens lys ut over hele verden. Under denne krone forsamlet sig etter hvert alle fanebærene fra de forskjellige menigheter, og tre ganger senkedes den over dem for å angi at det av apostlene og disiplene bragte troens lys stadig skulde stråle dypere og dypere inn i hjertene. Alt peker altså på en gledesfest og denne anskuelse bestyrkes også av det faktum, at den slags gledesytringer var meget almindelige på St. Willibrords egen tid — en engelsk historieskriver beretter således at munkene og legbrødrene i klostret Malmesbury mottok sin abbed Adhelmus, da han vendte hjem etter lengere tids fravær, med en procesjon, hvorunder munkene sang hellige sanger og legbrødrene opførte en rytmisk dans. St. Adhelmus levde samtidig med St. Willibrord og begge var benediktinere. At gledesangene etterhvert blev avløst av bots- og bønneprosesjoner er imidlertid ikke så rart når man husker at Luxemburg stadig blev hjemsøkt av pest og dessuten var et stridens eple mellom Tyskland og Frankrike slik at 150 av 200 år var krigsår for det ulykkelige land.

*

Den nuværende sognekirke i Echternach, som rummer St. Willibrords grav, er ikke den oprinnelige, grunnlagt av helgenen, men en senere romansk basilika fra den første halvdel av det 11. århundre. Et praktfullt gravmæle er reist og her samles procesjonens deltagere. Ved det tidligste daggyr leses den første messe som overværes av mange syke — navnlig de som lider av epilepsi. Fra de nærmeste steder strømmer stadig nye pilgrimstog til og mange fremmede og nyssgjerrige slutter sig også til. En geistlig preker i det fri under det store Willibrordtre. Imens har skoleungdommen tatt oppstilling på broen over Sauer og prestene stiller sig nu i spissen

for toget idet de istemmer Willibrord-litaniet. Etter dem går Echternach byorkester som spiller den kjente «vårmelodi». Skoleguttene og pikene følger etter med bestemte små trin: to skritt frem og et på skrå tilbake. Tilsynelatende ser det lett ut men i virkeligheten betyr det en stor anstrengelse å tilbakelegge den ikke helt korte vei på denne måte selv om det naturligvis vilde være vanskeligere om ikke musikken hele tiden angav rytmen. I prosesjonen finnes det mange orkestre fra alle deler av landet, som alle spiller «vårmelodien». Etter hvert slutter nemlig alle sig til barnetoget og det er gripende å se pilegrimmene, gamle og unge, mødre med spebarn på armen og oldinger, støttet av slektninger, følge med i de samme trin. Også hoistående prelater fra de nærliggende land er representert sammen med franske, belgiske, nederlandske og tyske lægfolk. Etter at prosesjonen er dradd inn i kirken og omkring graven avsluttes den med en botsandakt på kirkegården. I alt varer høitideligheten fem timer.

Alle som har oplevd og deltatt i Echternachs vårprosesjon bevarer et minne for livstid om en gripende trosdemonstrasjon ut fra en ærverdig tradisjon.

Kampen om skolen.

Efter en kort pause er skolekampen i Østerrike atter brutt ut med friske krefter. Man kan se at det nu rettes det siste stormløp mot foreldrene for å tvinge dem til å holde barnene borte fra religionens innflytelse. Det er utstedt et dekret som ikke er blitt offentliggjort i Østmarkens dagspresse men som lyder som følger:

1) Alle lærere må prinsipielt gjøre hele sin innflytelse gjeldende så barnene kan bli holdt borte fra all deltagelse i konfesjonelle tilstelninger eller gudstjenester av enhver art.

2) Intet konfesjonelt arrangement (som gudstjeneste, innvielser, skriftemål, kommunionfester, ferminger, korøvelser el. l.) må arrangeres ut fra skolen som sådan eller avholdes i et skoleværelse. Det er også forbudt lærerne å gjøre elevene oppmerksom på når slike arrangements skal holdes.

3) Det er forbudt skolene å ta del i kirkelige tilstelninger. Under dette forbud faller messeofre, prosesjoner, religionsoverhøring o.s.v. Undtatt er begravelser når den avdøde har stått skolen særlig nær.

4) Det er ikke tillatt for lærerne å ta barnene med i kirken eller å holde opsyn med dem under en gudstjeneste. Samlet opmøte av en klasse til gudstjeneste er forbudt.

5) De nasjonalsocialistiske skolemyndigheter tillater ingen kirke å utøve noen innflytelse på skolens anliggender. Det er såvel lærepersonalet som prester forbudt å spørre skolebarnene om de har overvært en gudstjeneste eller benyttet sig av sakramentene.

I en skrivelse underetegnet av dr. Stögermeyer til alle skoleforstandere, innskjerpes den strenge

nødvendighet av at disse nye anvisninger gjennomføres. Det blir sterkt understreket at det skal være slutt med samlet og organisert deltagelse av skolebarn i religiøse foranstaltninger, da en slik deltagelse er uforenlig med en nasjonalsocialistisk lærers plikter og oppgaver.

Alene i erkebispedømmet Wien er nu all religionsundervisning strøket i 24 skoler og de lærere som inntil nu har meddelt den er enten avsatt eller forflyttet.

Kanada.

Det engelske kongepars reise til Amerika, hvor de først besøkte «Dominion of Canada» har gitt forholdene derover aktuell interesse. Befolkningen i landet består jo av $\frac{1}{3}$ franskmenn og $\frac{2}{3}$ engelskmenn — i alt teller den litt over 10 millioner. Det var i 1763 at englelenderne overtok Kanada — i øvrig også ved en fred i Versailles — og den gang fantes det kun 75 000 franskmenn. I motsetning til befolkningen i hjemlandet har franskkanadierne altså vist stor levedyktighet og formeringsevne — karakteristisk er det i øvrig at da det i 1820 så ut til at det franske element skulde komme i mindretall over for den voksende britiske innflytelse vedtok provinsens parlament et lovforslag om premiering av hver familie med over 12 barn, og ved århundreskiftet hadde det meldt sig over 6000 familier som opfylte kravet.

Franskmennene i Kanada er således ikke emigranter fra den nyere eller nyeste tid — de er etterkommere av de franske kolonister som fra midten av det 16. årh. og fremover slog sig ned langs St. Lawrenceflodens bredder. De fleste av dem var fra Bretagne og Normandiet og man har ment at de skylder denne avstamning sin hårdføre evne til å ta arbeidet op i skog og villmark.

Men det som særlig interesserer oss er den trofasthet hvormed slekt etter slekt til den dag idag har holdt fast ved den katolske Kirke. Like fra de første utvandrere kom over til «Ny-Frankrike» hadde de misjonærer og ordenssøstre i sitt følge, og med en fromhet og et mot uten like virket de blandt indianerne, arbeidet dypt inne i skogene sammen med dem og forsøkte i ord og livsførsel å vise dem hvad kristendommen er. De kom syke til hjelp med sine lægemidler men det hindret ikke at de ofte måtte lide døden under de frykteligste pinsler. Dog — nye kom stadig til — det var jesuittene som gikk i spissen og hundrer av kirker og hospitaler og siden også klostre reiste sig hvor en handelsstasjon blev grunnlagt. Resultatet er at den dag idag finnes det — for bare å ta et eksempel — over 300 kirker alene i Montreal.

Den katolske kirke er statskirke i provinsen Quebec og fikk som sådan sine rettigheter anerkjent i 1774. Kirken administrerer skolevesenet, og hvad så enn franskmennene kan ha å utsette på det britiske styre så er de glad for å stå under en kristen konge, selv om han ikke er katolikk, idet de aldri har kunnet forsones sig med Kirkens skjebne i Frankrike.

Det var en franskmann, Jaques Cartier som i 1534 plantet korset på Kanadas jordbunn og tok det i besittelse i kongen av Frankrikes navn. I øvrig var farvannene omkring New Foundland, Labrador og Cape Breton ikke

ukjent for europeerne den gang — man husket ennu tradisjonene fra vikingenes tokter, selv om det var slutt på ferdene mellom Grønland og Nordamerika da de norske utbygder på Grønland gikk til grunne i midten av det 15. århundre. Cartier gjorde flere ganger reisen fra Europa til Kanada og han døde aktet og æret i 1557.

Franskkanadierne har mer enn noe annet folkeferd i den nye verden bevart sitt europeiske preg både til helg og søgn og en har langt fra noen kjensle av å være i Nordamerika når en ferdes i de franske bygder i Quebec. Ved St. Lawrence ligger gårdene tett i tett opover på begge sider av floden, hvor det ene kirkespir efter det andre forteller at her finnes det en landsby. En skal heller ikke bli overrasket om en støter på bønder som kjører med okser for ploegen. Det ånder en egen ro og fred over egnen som en sjelden finner det der borte og de mange pastorale stemninger søker sin like i det gamle Europa. «Den nye verdens Normandie» er en vanlig karakteristikk av landet.

Franskkanadierne har sin styrke i sitt franske sprog, i sin religion og i sin sterke familiekjensle som gir deres liv et rent patrialsk preg. I likhet med de britiske, som omgir dem, er de også temmelig ømtålig når det gjelder deres rettigheter og tåler ingen inngrep som kunde hindre bevarelsen av deres egenart. Det er iøvrig ikke så meget omgang mellem de franske og de britiske familier.

Det britiske Kanadas ambisjoner kan sammenfattes i ett ord: Utvikling! Briten følger med den mest spente oppmerksomhet alt som forteller om utviklingen i jordbruket, i industrien, i handel og kommunikasjoner og folketall og han elsker de tall som fra år til annet kan fortelle om nye rekorder. Ikke slike amerikanske rekorder som går ut på å sitte lengst mulig på en isblokk eller oppe i toppen av en mast, spise flest mulig egg eller danse døgn efter døgn, men de rekorder som forteller om hans fedrelands fremgang og trivsel, hans håp. De franske er mer lykkelige med sin lodd og synes verden er tålig bra som den er. De sogner til det britiske imperium og er lojale mot suverenen, men ellers står imperiets interesser dem fjernt. I langt høiere grad våker de over den religiøse og moralske utvikling — den kjente «league of decency» mot de slette film hadde eliten av sine medlemmer i Kanada. Men de respekterer sitt kongepar for dets noble og verdige holdning og eksemplariske familieliv og beredte det en strålende mottagelse nu forleden.

Kardinal van Rossum in memoriam.

Den 22. mai blev det i redemptoristenes klosterkirke i Limburg, Nederland, avslørt et minnesmerke over kardinal van Rossum i nærvær av den nuværende prefekt for Propagandakongregasjonen, kardinal Fumasoni-Biondi. Monumentet er et verk av den berømte italienske billedhugger professor Enrico Quattrinis og høitideligheten blev overvært av en rekke geistlige og verdslige autoriteter.

I sine yngre år var kardinal van Rossum professor i dogmatikk, studieprefekt og senere rektor for ovennevnte kloster — som man vil erindre var kardinalen

hollender av fødsel. I 1895 kaltes han imidlertid til Rom som konsultor for det hellige officium og blev senere meget benyttet ved alle representative anledninger efter at han i 1911 var utnevnt til kardinal. Han var således pavelig legat ved den eukaristiske kongress i Wien 1912 og i Amsterdam 1924. I 1915 blev han storpenitentiar og endelig blev han i 1918 betrodd et av Kirkens betydningsfulleste embeder som prefekt for Propagandakongregasjonen. Han viet nu organisasjonen og utbygningen av Kirkens misjonsarbeid alle sine krefter og førte det sikkert gjennom den vanskelige krisetid under og efter verdenskrigen. Særlig interesse viste han utdannelsen av innfødt presteskap, opprettet stadig nye seminar med dette formål — under hans virke hørte i hans siste leveår 94 bispedømmer, 185 apostoliske vikariater og 73 prefekturer. Som følge derav, men ikke minst på grunn av sine personlige egenskaper, blev kardinal van Rossum en av Kirkens mest innflytelsesrike støtter — «den røde pave» blev han kalt, en betegnelse som i øvrig er gått i arv til hans etterfølger. Prefekten for Propagandakongregasjonen har jo ifølge hele sin betydningsfulle stilling så mange fullmakter at betegnelsen er forståelig.

Den avslørte statu viser kardinal van Rossum knelende i bønn og skal ikke minst av denne grunn være meget karakteristisk. Således sa kardinal Fumasoni-Biondi i sin tale at han nesten alltid, mens han var propagandaens sekretær, traff sin høie foresatte i denne stilling foran alteret i det privatkapell, som støtte op til arbeidsværelset, når han kom for å ha en konferanse. Det samme bevidner i øvrig alle som har hatt med kardinal van Rossum å gjøre — også i Norge er minnet om hans dype fromhet levende hos dem, som hadde den lykke å komme i berøring med ham under hans reise her i landet i 1923. Ti det er på sin plass å erindre den store og kjærlige interesse han hadde for Norge, norske forhold og norske katolikker. Han var den første kardinal som besøkte landet siden middelalderen og han vant alle ved sin enestående elskelighet, sin hjertelige imøtekommenhet og ikke minst ved sin skjønne utførelse av alle de liturgiske handlinger. Også norske romafarere vil minnes med hvilken beredvillighet han gav dem av sin kostbare arbeidstid og med hvilken glede han lyttet til nyheter her oppe fra.

Kardinal van Rossums minne bevares her i norden i takknemmelig erindring.

Den VI. internasjonale Kristi-kongekongress.

Fra 26.—30. juli holdes den sjette internasjonale Kristikonge-kongress i Ljubljana (Laibach) i Jugoslavia og forberedelsene er i full gang. Fyrsterkebiskop av Ljubljana mgr. dr. Gregor Rozman, har utstedt innbydelse til alle katolske biskoper i hele

verden og har bedt dem om å sende ansette og kloke menn som sine representanter hvis de selv er forhindret fra å komme. Det skal drøftes hvorledes man best kan gjøre front mot den truende avkristning av hele samfundet. Det er så meget betydningsfullere at katolikker fra alle land møtes *nu* for å knytte stadig fastere bånd, råde og støtte hverandre, som de enkelte stater jo stadig inntar en mer og mer fiendtlig holdning mot hverandre og det derfor mer enn noen gang trenges at alle som vil høre Guds rike til, slutter sig sammen til et urokkelig bollverk mot de onde makter.

Kongressens tidspunkt er valgt med henblikk på at det da er skoleferier i alle land. Ljubljana er ikke stor — kun 86 000 innbyggere — men den er hovedstad for den helt gjennomkatolske jugoslaviske nasjon, som har forholdsvis fler kirker og kapeller enn noe annet land. De små hvite kirkebygninger ligger alle litt høit og forlener de vakre landskaper med et eget preg. Og i alle kirker har det i de siste måneder vært bedt om et godt resultat av kongressen og man håper som allerede sagt på stor deltagelse. Hovedledelsen er i hendene på det katolske reisebyrå «IKHA» i Luzern, Sveits.

Utdannelsesfondet ennu en gang.

Rettelse.

Det sier sig selv at det er trykkfeilsdjevelen som har vært på spill når Lars Eskeland i sitt teaterbrev i forrige nummer av «St. Olav» skriver om Willy Olafsens «naturgivnad for skole spelkunsten». Det skal selvfølgelig være: skodespelkunsten.

Ved det endelige oppgjør innkom kr. 230.00 netto.

— Anei, — tenkte vi bittert mens vi konstaterte at heller ikke ved tredje gangs gjennomlesning av trekningslisten fra «Utdannelsesfondet»s tilstelning var vårt navn noen steder å finne. Anei, — tenkte vi. Alle andre, men ikke oss. —

Ikke så å forstå at vi på forhånd hadde vært besatt av noen forventningsfull optimisme i fordelingen av goder som eggeglass, kolonialkurver, hermetikk, 4 askebegre eller sofaputer, som har vært noe av det vi aller helst hadde sett skulde tilfalle oss ved hjelp av hr. politiordonnans Tangstad ved trekning foretatt d. 15. mai 1939. Men alle sviende nederlag på basarlivets kamplapp til tross har vi uforferdet gått løs på den neste ut fra den innstilling at engang, engang! ma da lykkens gode fe begripe at ikke alle basargjengere heter Petter og Finn og Odd og Vi tre på Dæhlenengen som vi bestandig ser dra avgårde med geléfæt, broderier, vaser og ansiktsbehandling i Nedre Slottsgate.

Nå kunne vi si som så at pytt, en bolle eller et eggeglass fra eller til her i livet spiller da så uendelig liten rolle! Se på fuglene i luften og malende pusekatter i vinduskarmer: samler de på broderier eller ansiktsbehandlinger i Nedre Slottsgate? Eller pludrende blåoiede småbarn i Frognerparken? Blir de mindre lykkelige fordi om hr. politi-

ordonnans Tangstad under 15. ds. tildeler Evelyn og Gunnar 1 kolonialkurv og ikke andre, som kan hende nettop så det som en oppgave å vinne kolonialkurver rundt om på utdannelsesstilstelninger?

Slik kan vi søke å mildne vår bitterhet der vi leser vår trekningsliste over godenes fordeling omkring oss ved å mumle både pytt! akkja! jeg er likeglad tralalala, men likevel, likevel — — — —!

Bent.

Vår feriekoloni

Fru Th. Sørlye	kr. 20.00
J. G., Tønsberg	» 200.00
Fru Rummelhoff-Larsen	» 10.00
Z. B.	» 10.00
Diakon Ignaz Fiala, Kr.s. S.	» 5.00

I alt kr. 245.00

Hechjemme —

Harstad. I «Harstad Tidende» for 26/5 leses med overskrift «til hvile i norsk jord» følgende: Den 26-årige fyrbøter Friedrich Kalmbach, som blev innlagt på Harstad sykehus for ca. 3 måneder siden, syk av lungebetendelse, kunde ikke bli frisk, da sykdommen gikk over til tuberkulose. Han blev da for omkring 14 dager siden overflyttet til St. Elisabeths hospital, hvor han døde 19. mai. To dager før hadde han besøk av noen av sine skibskamerater, som hadde anledning til å se til ham. — Begravelsen fant sted igår fra St. Suniva kirke her i byen. Presten leste sorgemessen for den avdøde og talte over teksten: «Det er menneskenes lodd én gang å dø, og derefter dom.» Det var en gripende begravellespreken i den for anledningen pent og smakfullt pyntede kirke. Han talte manende om livet og døden. Han bar også på vegne av de pårørende til den avdøde, frem en takk til dem som hadde pleiet ham så godt og omsorgsfullt, og til det tyske konsulat her i byen som hadde varetatt hans interesser på beste måte. — Kirken var fylt av de mange som vilde følge denne sjemann på hans siste ferd. Foruten søstre ved St. Elisabeth var det også møtt op mange andre, så det var flere som ikke fikk komme inn i kirken. Tilstede var også hr. konsul Johan Frederiksen og hr. Kåre Hansen som representerte for firmaet Bertheus J. Nilsen. — Blandt kransene på børen såes en fra det tyske konsulat, fra hjemlandets rederi, fra besetningen på d.s. «Aldelaran» som avdøde reiste sist med og fra firmaet Bertheus J. Nilsen. — Så blev Friedrich Kalmbach ført til hvile på Harstad nye gravlund Han hvile i fred!

Patient på St. Elisabeth.

Haugesund. Vi hadde den glede å ha hs. høierverdighet biskopen hos oss i to dager, både den 17. mai og Kristi himmelfartsdag. — Så fikk vi da opfriske gamle minner igjen med mgr. Mangers foran alteret den 17. mai, — bare det at han stod der som bispen denne gangen og i gamle dager da var det pater Mangers som sogneprest. Men fedrelandsalmen lød som før, ildnende og riktig syttendemailstemningsfullt. — Himmelfartsdagen samledes vi så til felleskommunion, menigheten og de som senere skulde motta fermingen. Blandt disse var der også en førstekomunikant som var blitt optatt og hadde avlagt sin katolske troesbekjennelse for et par dager siden. — Den høitidelige prelatmesse begynte kl. 11 i vår lille festlig pyntede St. Josefskirke. — Det er alltid en særegen fest ved en bispemesse, — det begynner jo straks ved bispens inntog til tonene av Ecce

Sacerdos. Småmenigheter i beskjedne forhold har jo så lite av «ytre prakt» at en bispemesse er som et gløtt inn i en skjonnhet som vi bare aner fra tid til annen gjennom bilder fra det katolske utland. — Der var 9 ferminger denne gang i Haugesund, mest voksne, bare et par yngre og det har nok virket forbausende dette forholdsvis store tall, iallfall på protestanter som var tilstede. Jeg hørte etterpå uttalt at «— Jeg hadde ikke trodd at der kunde være så mange, dere gjør jo så lite propaganda.» Faddere var fru Andrea Brandt Hanssen og hr. ingeniør Tidemand. — Hs. høierverdighet holdt en av sine vakre og gripende prekener. Det var ord som gikk like til hjertet og som forhåpentlig især hos fermlingene vil sitte der og komme frem til fornyet overveielse, hver gang fermingdagen minnes. — Etter att hver enkelt i menigheten hadde hatt anledning til å hilse på biskopen i dagens løp var der om kvelden i St. Olavs-lokalet en fest hvor vi alle hadde den glede å sitte til bords med vår elskede biskop, mens små taler og hyggelig samvær fikk kveldsstunden til å gå bare så altfor hastig. — Der var mange smil som til tider økedes til en velgjørende latter og der var blanke øine som av og til felte en tåre. Alt sammen utbrudd for den vekslende stemning som hele kvelden gjorde oss alle sammen så inderlig godt. — Dagen sluttetes med ønsket om en lykkelig reise for hs. Høierverdighet som dagen etter reiste videre til Luxemburg.

O. H.

9. juni

— årsdagen for mgr. Irgens død — leses messe for ham ved vanlig tid i St. Olavskirken, Oslo. Da imidlertid dagen i år faller innenfor Kristi Legemsfestens-oktav kan det ikke bli rekviemmesse. Sognepresten vil dog sørge for at messen får et særlig høitidelig preg.

Messen er innstiftet av avdødes confratres i Vikariatet: «vi skylder ham alle så meget for hans forståelse, vennlighet og hjelpsomhet imot oss og hans store og selvforglemmende arbeid for Kirken.» Et år er gått — et år i savn og lengsel for de fleste av oss, som har kjent ham, og for alle blandt oss, som har arbeidet under ham og med ham, men også et år hvor vi har fått oppleve sannheten av vårt samfund med de døde. Ti «kjærligheten tar aldri slutt —» og mgr. Irgens kjærlighets kraft har vært sterkere enn dødens makt. På årsdagen vil vi derfor samles i hans egen sognekirke og love å virke bedre enn før i hans kjærlighets ånd for de levende, ti bare men også b a r e d e r v e d ærer vi hans minne på en for det verdig måte og i hans egen ånd.

La oss gjenta det løfte som biskopen på alles vegne avla ved mgr. Irgens bære: «din død skal være begynnelsen til et nytt liv for oss, til et liv som er monsterverdig for våre medmennesker, for vår samvittighet, for vår Gud. Vi vil følge ditt eksempel — — —»

Og vi vil besegle vårt fornydde løfte med den hl. kommunion.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.